

บูรณาการคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของหัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กก่อนวัยเรียน
ในสังกัดกรุงเทพมหานครด้วยหลักสัปติธรรม
The Desirable Characteristics Model of the Heads of Preschool
Child Development Centers Under the Bangkok Metropolitan
Administration with Sappurisadhamma Principles

¹จuthamac แสดงหาญ Juthamas Sadanghan

²ชวนชม ชินะตั้งกูร Chuanchom Chinatangkul

³กมลมาลย์ ไชยศิริธัญญา Kamolmal Chaisirithanya

¹²³คณะศึกษาศาสตร์, มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี

¹²³Faculty of Education, Bangkokthonburi University

¹Corresponding author, e-mail: juthamas2619eternity@gmail.com

Received July 11, 2023; Revised January 21, 2024; Accepted: March 12, 2024

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ (1) เพื่อศึกษาความต้องการจำเป็นต่อคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของหัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กก่อนวัยเรียนในสังกัดกรุงเทพมหานคร (2) เพื่อพัฒนาและยืนยันคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของหัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กก่อนวัยเรียนในสังกัดกรุงเทพมหานคร และ (3) เพื่อบูรณาการคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของหัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กก่อนวัยเรียนในสังกัดกรุงเทพมหานครกับหลักสัปติธรรม 7 การวิจัยนี้เป็นการวิจัยแบบผสมผสาน เครื่องมือที่ใช้ ได้แก่ แบบสอบถาม แบบมาตราส่วนประมาณค่า แบบสัมภาษณ์เชิงลึก สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลประกอบด้วย ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์ความต้องการจำเป็น ผลการวิจัย (1) ความต้องการจำเป็นต่อคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของหัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กก่อนวัยเรียนในสังกัดกรุงเทพมหานคร พบว่า ด้านสติปัญญา ด้านความตระหนักในความปลอดภัย ด้านคุณลักษณะทางสังคม ด้านคุณลักษณะทางบุคลิกภาพ ด้านคุณลักษณะทางภูมิหลังและสังคม ด้านคุณลักษณะทางกาย และด้านคุณลักษณะที่เกี่ยวกับงาน ตามลำดับ (2) การพัฒนาและยืนยันคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของหัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กก่อนวัยเรียนในสังกัดกรุงเทพมหานคร พบว่าค่าเฉลี่ยรวมสภาพที่คาดหวัง ($I = 4.68$) มากกว่า ค่าเฉลี่ยรวมสภาพปัจจุบัน ($D = 4.22$) คือ 0.46 และมีค่าดัชนีความต้องการจำเป็นรวม ($PNI_{modified}$) คือ 0.108 และ (3) การบูรณาการคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของหัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กก่อนวัยเรียนในสังกัดกรุงเทพมหานครกับหลักสัปติธรรม 7 พบว่า ด้านสติปัญญาสอดคล้องกับธัมมัญญาตา ด้านความตระหนักในความปลอดภัยสอดคล้องกับอตัณญาตา ด้านคุณลักษณะทางสังคมและด้านคุณลักษณะทางภูมิหลังและสังคมสอดคล้องกับปริสัญญูตาและ

บุคคลัญญาตา ด้านคุณลักษณะทางบุคลิกภาพและด้านทางกายสอดคล้องกับอัตตัญญาตา ด้านคุณลักษณะที่เกี่ยวกับงานสอดคล้องกับมัตตัญญาตา

คำสำคัญ: คุณลักษณะที่พึงประสงค์; หัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กก่อนวัยเรียน; สัปปุริสธรรม

Abstract

The objectives of this research were (1) to study the priority needs for the desirable characteristics of the Heads of Preschool Child Development Centers in Bangkok Metropolitan Administration (BMA); (2) to develop and confirm the desirable characteristics of the Heads of Preschool Child Development Centers in BMA; and (3) to integrate the desirable characteristics of the Heads of Preschool Child Development Centers under the BMA with Sappurisdhamma 7 Principles. This research was a mixed methodology research between quantitative research and qualitative research. The sample in this research were Heads of the Preschool Child Development Center, Deputy Heads, Volunteers, mentors and parents, totally 297 people. The instrument used for data collection this study were a five-point rating scale questionnaire and in-depth interview from. Statistics used for data analysis consisted of frequency, percentage, mean, Standard Deviation, and Priority Needs Index Modified. Research results: (1) priority needs for the desirable characteristics of the Heads of Preschool Child Development Centers under the BMA, were namely intelligence, safety awareness, social attributes, personality traits, background and social characteristics, physical attributes and job-related characteristics respectively; (2) the development and confirmation of desirable characteristics of Heads of Preschool Child Development Centers under the BMA, It was found that the mean combined expected condition ($I = 4.68$) was greater than the mean combined current condition ($D = 4.22$) was 0.46 and had the total needs index 0.108 ($PNI_{modified} = 0.108$); and (3) integration of the desirable characteristics of the Heads of Preschool Child Development Centers under BMA with the Sappurisdhamma 7 principles, it was found that the intelligence was consistent with Dhammaññutā, safety awareness was in line with Attaññutā, social characteristics and background and social characteristics were in line with Parisaññutā and Puggalaññutā, personality and physical attributes were consistent with Attaññuta, and job-related characteristics was in line with Mattaññutā.

Keywords: Desirable Characteristics; Heads of the Preschool Child Development Centers; Sappurisdhamma Principles

บทนำ

พระราชบัญญัติการพัฒนาเด็กปฐมวัย (เด็กก่อนวัยเรียน) พ.ศ. 2562 ได้ให้ความหมายของเด็กปฐมวัยว่า เป็นเด็กซึ่งมีอายุต่ำกว่าหกปีบริบูรณ์ (Thai Government Gazette, 2019) รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 ยังได้ให้ความสำคัญกับการพัฒนาเด็กปฐมวัยไว้หลายมาตรา คือ มาตรา 54 วรรคสอง ได้กำหนดว่า “...รัฐต้องดำเนินการให้เด็กเล็กได้รับการดูแลและพัฒนา ก่อนเข้ารับการศึกษา เพื่อพัฒนาร่างกาย จิตใจ วินัย อารมณ์สังคม และสติปัญญา โดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย (Thai Government Gazette, 2019) สอดคล้องกับหลักสูตรการศึกษาปฐมวัยได้มุ่งพัฒนาเด็กทุกคนให้ได้รับการพัฒนาด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคมและสติปัญญาอย่างมีคุณภาพ และต่อเนื่อง ได้รับการจัดประสบการณ์ การเรียนรู้อย่างมีความสุขและเหมาะสมตามวัยมีทักษะชีวิต และปฏิบัติตนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเป็นคนดีมีวินัยและสำนึกความเป็นไทย (Ministry of Education, 2018)

จากแผนแม่บทรัฐธรรมนูญ 2560 ได้แสดงเจตนารมณ์ดังกล่าวข้างต้นนั้น ผู้วิจัยสามารถวิเคราะห์ พบว่า การศึกษาปฐมวัยที่มีคุณภาพชีวิตที่ดีต้องพัฒนาด้านร่างกาย ด้านอารมณ์ ด้านจิตใจ ด้านสังคม และด้านสติปัญญา” ขาดด้านใดด้านหนึ่งไม่ได้ เป็นความจำเป็นอย่างยิ่งที่จำเป็นต้องพัฒนาทุกด้านให้ไปพร้อมกัน อนึ่งหากสถาบันการศึกษาหรือศูนย์พัฒนาเด็กก่อนวัยเรียนใดที่ขาดความรับผิดชอบด้านใดด้านหนึ่งแล้ว ถือว่าทำผิดกฎหมายรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 ในความรับผิดชอบของกระทรวงศึกษาธิการ

ด้วยเหตุปัจจัยดังกล่าวผู้วิจัยจึงสนใจศึกษา เรื่อง “คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของหัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กก่อนวัยเรียนในสังกัดกรุงเทพมหานคร” โดยการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้นำทฤษฎีของสต็อกดิลล์ (Stogdill) เป็นกรอบของการวิจัยซึ่งมีทั้งหมด 6 ด้าน ได้แก่ (1) ด้านลักษณะทางกาย (Physical Characteristics) (2) ด้านภูมิหลังทางสังคม (Social Background) (3) ด้านสติปัญญา (Intelligence) (4) ด้านบุคลิกภาพ (Personality) (5) ด้านลักษณะที่เกี่ยวกับงาน (Task-Related Characteristics) และ (6) ด้านลักษณะทางสังคม (Social Characteristics) (Stogdill, 1950) และผู้วิจัยได้เพิ่มมาอีก 1 ด้าน คือ ด้านลักษณะความปลอดภัย (Security Characteristics) ทั้งนี้เพื่อนำผลวิจัยเป็นแนวทางในการเสริมสร้างคุณลักษณะที่พึงประสงค์ให้กับหัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กก่อนวัยเรียนในพื้นที่อื่นๆ ต่อไป

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน และสภาพที่คาดหวังต่อคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของหัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กก่อนวัยเรียนในสังกัดกรุงเทพมหานคร
2. เพื่อพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของหัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กก่อนวัยเรียนในสังกัดกรุงเทพมหานคร
3. เพื่อนำเสนอรูปแบบคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของหัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กก่อนวัยเรียนในสังกัดกรุงเทพมหานคร

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงผสมผสาน (Mixed Method Research) ระหว่าง การวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) โดยใช้แบบสอบถามเชิงสำรวจ (Survey Questionnaires) กับการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยใช้แบบสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interviews) และการเสวนากลุ่ม (Focus Group)

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ หัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กก่อนวัยเรียน รองหัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กก่อนวัยเรียน ผู้ช่วยหัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กก่อนวัยเรียนและ อาสาสมัครครูพี่เลี้ยง ที่ตั้งอยู่ในเขตกรุงเทพมหานคร โดยตารางสำเร็จรูปของ Taro Yamane (Yamane, 1973) ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวนทั้งสิ้น 297 คน โดยการสุ่มตัวอย่างแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive Random Sampling) เพื่อตอบแบบสอบถามเชิงสำรวจ แล้วนำผลมาวิเคราะห์ประมวลผลใช้สถิติวิเคราะห์ข้อมูล แล้วนำผลที่ได้มาสัมภาษณ์เชิงลึก โดยใช้กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยเชิงคุณภาพแบบสัมภาษณ์เชิงลึก ได้แก่ หัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กก่อนวัยเรียน รองหัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กก่อนวัยเรียน ผู้ช่วยหัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กก่อนวัยเรียนและ อาสาสมัครครูพี่เลี้ยง ที่ตั้งอยู่ในเขตกรุงเทพมหานคร โดยวิธีการคัดเลือกแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive Sampling) คัดเลือกจากศูนย์พัฒนาเด็กก่อนวัยเรียนวชิราวุธวิทยาลัย (วัดพรหมสุวรรณสามัคคี) เขตบางแค จำนวน 6 คน ศูนย์พัฒนาเด็กก่อนวัยเรียนวัดโกมุตพุทธรังสี เขตทวีวัฒนา จำนวน 5 คน รวมจำนวน และ ศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัดศาลาแดง จำนวน 4 คน รวมทั้งสิ้น 15 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยเชิงคุณภาพแบบเสวนากลุ่ม ได้แก่ หัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กก่อนวัยเรียน รองหัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กก่อนวัยเรียน ผู้ช่วยหัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กก่อนวัยเรียนและ อาสาสมัครครูพี่เลี้ยง ที่ตั้งอยู่ในเขตกรุงเทพมหานคร โดยวิธีการสุ่มแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive Random Sampling) คัดเลือกจากศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัดศาลาแดง, ศูนย์พัฒนาเด็กก่อนวัยเรียนวชิราวุธวิทยาลัย (วัดพรหมสุวรรณสามัคคี) เขตบางแค และศูนย์พัฒนาเด็กก่อนวัยเรียนวัดโกมุตพุทธรังสี เขตทวีวัฒนา โดยคัดเลือกบุคลากรทางการศึกษาศูนย์ละ 3 คน รวมจำนวนทั้งสิ้น 9 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ ได้แก่ แบบสอบถามเชิงสำรวจ แบบสัมภาษณ์ (แบบไม่มีโครงสร้าง หรือ คำถามปลายเปิด) และแบบเสวนากลุ่ม

ผลการวิจัย

1. การสำรวจสภาพปัจจุบัน และสภาพที่คาดหวังต่อคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของหัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กก่อนวัยเรียนในสังกัดกรุงเทพมหานคร โดยการใช้สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของหัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กก่อนวัยเรียนในสังกัดกรุงเทพมหานคร โดยการสำรวจสภาพปัจจุบัน และสภาพที่คาดหวังต่อคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของหัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กก่อนวัยเรียนในสังกัดกรุงเทพมหานคร โดยการใช้สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล แล้วนำมาวิเคราะห์สังเคราะห์เพื่อให้ได้คำตอบของสภาพปัญหาและสภาพความคาดหวังอย่างชัดเจน แล้วนำมาเป็นประเด็นสำคัญเพื่อทำแบบทั้ง 7 ด้าน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ประกอบด้วย เพศ ประสบการณ์การทำงาน ระดับการศึกษา ตำแหน่ง และขนาดของศูนย์พัฒนาเด็กก่อนวัยเรียน โดยการแจกแจงความถี่ (frequency) และค่าร้อยละ (percentage)

ตารางที่ 1 สถานภาพทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง (n = 297)

สถานภาพทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง	จำนวน (n = 297)	ร้อยละ
เพศ		
ชาย	2	2
หญิง	293	96
ความหลากหลายทางเพศ (LGBTQ)	2	2
รวม	297	100
ประสบการณ์การทำงาน		
ต่ำกว่า 10 ปี	19	6.40
11 - 15 ปี	24	8.07
16-20 ปี	16	5.39
21-25 ปี	7	2.36
มากกว่า 25 ปีขึ้นไป	231	77.78
รวม	297	100
ระดับการศึกษา		
ต่ำกว่าปริญญาตรี	20	6.73
ปริญญาตรี	267	89.90
ปริญญาโท	9	3.04
สถานภาพทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง		
ปริญญาเอก	1	0.33
รวม	297	100
ตำแหน่ง		
หัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กก่อนวัยเรียน	10	3.38
รองหัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กก่อนวัยเรียน	1	0.33
ผู้ช่วยหัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กก่อนวัยเรียน	1	0.33
อาสาสมัครครูพี่เลี้ยง	285	95.96
รวม	297	100
ขนาดของศูนย์พัฒนาเด็กก่อนวัยเรียน		
ขนาด S จำนวนนักเรียน น้อยกว่า 50 คน	280	94.28
ขนาด M จำนวนนักเรียน ตั้งแต่ 51-100 คน	14	4.71
ขนาด L จำนวนนักเรียน ตั้งแต่ 101คนขึ้นไป	3	1.01

รวม

297

100

ตารางที่ 2 สภาพปัจจุบัน ความคาดหวัง และความต้องการจำเป็นในการพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของหัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กก่อนวัยเรียนในสังกัดกรุงเทพมหานคร โดยเรียงรายด้าน (n = 297)

รายการ	สภาพปัจจุบัน (D)			ความคาดหวัง (I)			PNI ^{modified}	ลำดับความต้องการจำเป็น
	\bar{X}	S.D.	ระดับ	\bar{X}	S.D.	ระดับ		
1. ด้านคุณลักษณะทางกาย	4.37	.78	มาก	4.71	.58	มากที่สุด	0.078	6
2. ด้านคุณลักษณะทางภูมิหลังและสังคม	4.27	.88	มาก	4.61	.69	มากที่สุด	0.080	5
3. คุณลักษณะด้านสติปัญญา	3.77	.81	มาก	4.67	.63	มากที่สุด	0.239	1
4. ด้านคุณลักษณะทางบุคลิกภาพ	4.31	.86	มาก	4.71	.56	มากที่สุด	0.093	4
5. ด้านคุณลักษณะที่เกี่ยวกับงาน	4.37	.82	มาก	4.72	.56	มากที่สุด	0.074	7
6. ด้านคุณลักษณะทางสังคม	4.30	.89	มาก	4.71	.58	มากที่สุด	0.095	3
7. ด้านความปลอดภัย	4.24	.94	มาก	4.66	.67	มากที่สุด	0.099	2
ภาพรวม	4.22	.86	มาก	4.68	.61	มากที่สุด	0.108	-

หมายเหตุ : D = Degree of Success (สภาพปัจจุบัน), I= Importance (ความคาดหวัง) , PNI^{modified} = Modified Priority Need Index (ค่าดัชนีความต้องการจำเป็น)

จากการสัมภาษณ์เชิงลึกและสนทนากลุ่ม ผู้วิจัยพบว่า ส่วนใหญ่เห็นควรความต้องการความจำเป็นสอดคล้องกับการวิจัยเชิงสำรวจแบบสอบถาม คือ คุณลักษณะด้านสติปัญญา โดยให้ กศจ. ครูสภา ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร ร่วมกับมหาวิทยาลัยในพื้นที่รับผิดชอบบริการวิชาการเครือข่ายสังคมชุมชนในเขตพื้นที่กรุงเทพมหานครที่เกี่ยวข้อง ทั้งนี้ปัจจุบันสถานภาพทางอาชีพ “อาสาสมัคร” เป็นคำที่สำคัญมากเพราะในกฎหมายรัฐธรรมนูญ 2561 และราชกิจจานุเบกษา 2562 ว่าด้วยการศึกษาปฐมวัย ให้อาสาสมัครอยู่ภายใต้การปกครองของกรุงเทพมหานคร ค่าตอบแทนเป็นรายวันต่อวัน ประกันสุขภาพขึ้นอยู่กับประกันสังคมไม่ได้ขึ้นอยู่กับกระทรวงแรงงาน ไม่เหมือนข้าราชการ ไม่มีความมั่นคงทางด้านอาชีพ เป็นต้น (Thai Government Gazette, 2019) เพราะฉะนั้น หัวหน้าศูนย์ฯ ทุกๆ เขตในกรุงเทพมหานคร ผู้ปกครอง ชุมชน และหน่วยงานภายนอกที่เกี่ยวข้องควรสานพลังสามัคคีร่วมกัน แล้วยื่นหนังสือถึงรัฐบาลให้เปลี่ยนในร่างกฎหมายรัฐธรรมนูญ เปลี่ยนจากคำว่า “อาสาสมัคร” เป็น “ข้าราชการครูศูนย์เด็กก่อนวัยเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร” และต้องเปลี่ยนคุณสมบัติในราชกิจจานุเบกษาในหมวดที่ 7 และ 8 ของส่วนที่ 2 ใหม่ทั้งหมด อย่าน้อยให้เสมอภาคเท่าเทียมกับ ข้าราชการครูกรุงเทพมหานคร ส่วนอีก 6 ด้านที่เหลือสอดคล้องกับหัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กก่อนวัยเรียน จำเป็นต้องมีภาวะผู้นำ และประกอบด้วยคุณธรรมจริยธรรมนำในศูนย์ฯ เพื่อให้เป็นที่ยอมรับและนั่งในหัวใจของลูกน้อง ทั้งนี้หัวหน้าศูนย์ฯ จะสมบูรณ์แบบได้ดังกล่าวควรนำหลักสี่ปฐิธธรรม 7 มาบูรณาการกับการทำงานในศูนย์พัฒนาเด็กก่อนวัยเรียนดังต่อไปนี้

คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของหัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กก่อนวัยเรียนในสังกัดกรุงเทพมหานคร สามารถบูรณาการกับหลักสัปปุริสธรรม 7 ได้ดังนี้ ด้านคุณลักษณะด้านสติปัญญา มีความสอดคล้องกับหลักสัปปุริสธรรม 7 ข้อที่ว่า “ธัมมัญญูตา”, ด้านลักษณะทางกายและด้านคุณลักษณะทางบุคลิกภาพ มีความสอดคล้องกับหลักสัปปุริสธรรม 7 ข้อที่ว่า “อตถัญญูตา”, ด้านคุณลักษณะทางภูมิหลังและสังคมและด้านคุณลักษณะทางสังคม มีความสอดคล้องกับหลักสัปปุริสธรรม 7 ข้อที่ว่า “ปริสัญญูตา และ ปุคคัลญูตา”, ด้านความปลอดภัย มีความสอดคล้องกับหลักสัปปุริสธรรม 7 ข้อที่ว่า “อตถัญญูตา”, ด้านคุณลักษณะที่เกี่ยวกับงาน มีความสอดคล้องกับหลักสัปปุริสธรรม 7 ข้อที่ว่า “มัตตัญญูตา”คุณลักษณะที่ดีของหัวหน้าคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของหัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กก่อนวัยเรียนในสังกัดกรุงเทพมหานคร พบว่าหน้าที่ของผู้นำจำเป็นต้องมีคุณสมบัติตามหลักสัปปุริสธรรมทั้ง 7 ประการ ได้แก่ (1) อตถัญญูตา ความรู้จักจรด รู้ความมุ่งหมาย หรือ รู้จักผล (2) ธัมมัญญูตา ความรู้จักธรรม รู้หลัก หรือ รู้จักเหตุ (3) อตถัญญูตา ความรู้จักตน (4) มัตตัญญูตา ความรู้จักประมาณ (5) กาลัญญูตา ความรู้จักกาล (6) ปริสัญญูตา ความรู้จักบริษัท รู้จักชุมชน และรู้จักที่ประชุม และ(7) ปุคคัลญูตา หรือ ปุคคัลโปรปริญญูตา ความรู้จักบุคคล รู้ความแตกต่างแห่งบุคคลตามลำดับ ทั้งนี้หลักสัปปุริสธรรม 7 เป็นฝ่ายปัญญา เป็นคุณธรรมของหัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กก่อนวัยเรียนจำเป็นต้องมีหลักธรรมนี้ภายในตัวผู้นำ/หัวหน้าศูนย์ฯ

ดังนั้นองค์ความรู้ใหม่พบว่า ข้อแรก คือ อตถัญญูตา ก่อน ธัมมัญญูตา เพราะ หัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กก่อนวัยเรียนจำเป็นต้องกำหนดเป้าหมายแห่งประโยชน์ในศูนย์พัฒนาเด็กก่อนวัยเรียนให้ชัดเจนก่อน เมื่อเห็นหรือได้ยินได้ฟังอะไรก็เข้าใจความหมาย ความมุ่งหมาย วัตถุประสงค์ อันเป็นธงชัยแห่งศูนย์พัฒนาเด็กก่อนวัยเรียน ลำดับถัดมาทำให้ ธัมมัญญูตา ให้เกิดขึ้น คือเมื่อเห็นหรือได้ยินได้ฟังอะไร ก็จับหลักจับสาระมองเห็นเนื้อแท้ของสิ่งหรือเรื่องราวนั้นได้ ซึ่งทั้ง “อตถัญญูตา และธัมมัญญูตา” ล้วนเป็นแกนกลางสำคัญที่ขาดไม่ได้ในหลักสัปปุริสธรรม 7 ประการ ส่วนองค์แห่งธรรมทั้ง 5 ประการนำมาประกอบเหตุปัจจัยแห่งศักยภาพและสมรรถภาพรองรับให้กับศูนย์พัฒนาเด็กก่อนวัยเรียนให้มีพัฒนาการที่ครอบคลุมด้านทั้งทางร่างกาย จิตใจ วินัย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา ให้สมกับวัย เพื่อให้เกิดทักษะพื้นฐานในการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต สามารถเรียนรู้ได้อย่างสอดคล้องกับหลักการพัฒนาศักยภาพของแต่ละบุคคลและความต้องการจำเป็นพิเศษหลักสัปปุริสธรรม 7 เป็นหลักธรรมที่หัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กก่อนวัยเรียนสังกัดกรุงเทพมหานครสามารถนำไปเป็นแนวทางในการปฏิบัติงานได้ อนึ่งผู้นำหรือหัวหน้าศูนย์ฯ จะประกอบด้วยสัปปุริสธรรม 7 ได้ครบถ้วนสมบูรณ์จำเป็นต้องอาศัยเหตุปัจจัยดังต่อไปนี้ประกอบ ได้แก่ เป็นผู้มีความศรัทธา เป็นผู้มีความละเอียดรอบคอบ เป็นผู้มีความเกรงกลัวต่อภัยของบาปที่จะมาสู่ตน เป็นผู้เรียนรู้มากมีประสบการณ์มาก เป็นผู้ปรารถนาความเพียรอยู่เสมอ และเป็นผู้มีสติปัญญา ทั้งนี้เพื่อเกิดประสิทธิภาพในศูนย์นั้นๆ อนึ่งทำให้เกิดการทำงานร่วมกับผู้ใต้บังคับบัญชาในศูนย์ฯ ให้ประสบผลสำเร็จได้อย่างมีประสิทธิภาพ ช่วยให้คนตระหนักในเหตุผลรู้จักการวางตัวให้เหมาะสมกับหน้าที่การงานอันทำให้เกิดความเจริญรุ่งเรืองตลอดไป ดังนั้นรูปแบบขององค์ความรู้ใหม่สำหรับหัวหน้าศูนย์ฯ คือ “MERIT MODEL” ประกอบด้วยจำเป็นต้องปฏิสัมพันธ์ด้วยศีลธรรมความดีงาม (Moral) โดยแรกเริ่มต้องตั้งเป้าประสงค์ให้บรรลุพันธกิจของศูนย์พัฒนาเด็กก่อนวัยเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร (Enlightenment) มีความรับผิดชอบทุก

มิตี (Responsibility) การตัดสินใจปัญหาตามหลักโยนิโสมนสิการด้วยปัญญา (Insight Attention) และพร้อมตรวจสอบตามระบบธรรมาภิบาลด้วยความโปร่งใส (Transparency)

อภิปรายผลการวิจัย

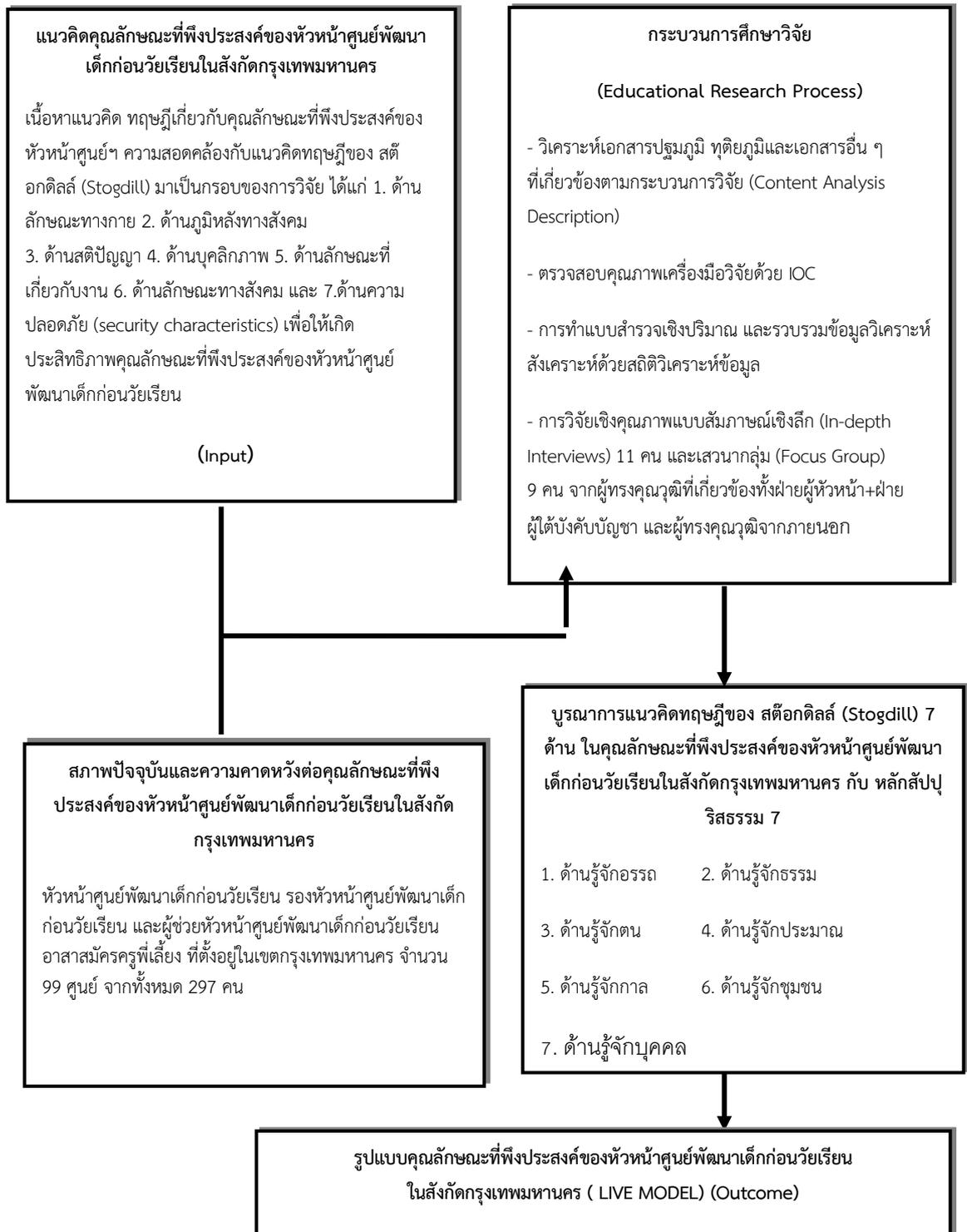
จากผลการวิจัยของวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 พบว่าค่าเฉลี่ยรวมของความคาดหวัง (I รวม) มากกว่าค่าเฉลี่ยรวมของสภาพปัจจุบัน (D รวม) เท่ากับ 0.46 (4.68-4.22) และมีค่าดัชนีความต้องการจำเป็นหรือ PNI modified มากที่สุด คือ คุณลักษณะด้านสติปัญญา รองลงมา ด้านความปลอดภัย ด้านคุณลักษณะทางสังคม ด้านคุณลักษณะทางบุคลิกภาพ ด้านคุณลักษณะทางภูมิหลังและสังคม ด้านคุณลักษณะทางกาย และ ด้านคุณลักษณะที่เกี่ยวกับงาน ตามลำดับ ส่วนสภาพปัจจุบัน ความคาดหวัง และความต้อการจำเป็นในการพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของหัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กก่อนวัยเรียนในสังกัดกรุงเทพมหานคร เมื่อพิจารณาทุกด้านซึ่งมีทั้งหมด 7 ด้าน พบว่า ค่าเฉลี่ยรวมแต่ละด้าน ค่าเฉลี่ยรวมความคาดหวัง (I รวม) ในที่นี้มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 4.68 ซึ่งมากกว่า ค่าเฉลี่ยรวมสภาพปัจจุบัน (D รวม) ในที่นี้มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 4.22 เมื่อคำนวณค่าเฉลี่ยรวมทั้งสองแตกต่างกัน เท่ากับ 0.46 สอดคล้องกับงานวิจัยของ Sribunruang (2013) ทำการศึกษาเกี่ยวกับคุณลักษณะของผู้บริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์การบริหารส่วนตำบล ผลการวิจัยพบว่าคุณลักษณะของผู้บริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นนั้น มีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยมีค่าทางสถิติต่อไปนี้ $X^2 = 0.643$ $p = 0.725$ $df = 2$ $GFI = 1.000$ $AGFI = 0.992$ $CMIN/DF = 0.322$ $RMSEA = 0.00$ ส่วนสภาพปัจจุบันของพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของหัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กก่อนวัยเรียนในสังกัดกรุงเทพมหานคร โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก (Dรวม) = 4.22, S.D. = 0.86) (Sribunruang, 2013) ไม่สอดคล้องกับ Jerajaturapornkul ที่ทำการศึกษาเกี่ยวกับ แนวทางพัฒนาการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลเชียงดาว ตามมาตรฐานศูนย์เด็กเล็กแห่งชาติผลการวิจัยพบว่า สภาพปัจจุบันและปัญหาการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลเชียงดาว อำเภอเชียงดาว จังหวัดเชียงใหม่ ในภาพรวมสภาพปัจจุบันมีผลการดำเนินงานอยู่ในระดับปานกลาง ส่วนสภาพปัญหาอยู่ในระดับน้อยที่สุด อันดับรายด้านของความต้องการจำเป็น หรือค่าดัชนีความต้องการจำเป็นของพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของหัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กก่อนวัยเรียนในสังกัดกรุงเทพมหานคร พบว่า ความจำเป็นมากที่สุดที่ต้องรีบเร่งในการพัฒนา คือ คุณลักษณะด้านสติปัญญา (Jerajaturapornkul, 2017) และสอดคล้องกับแนวคิดทฤษฎีของ Oplinger et al. (2016) ให้แนวคิดว่า ลักษณะส่วนตัว (ทางสติปัญญา) เป็นคุณลักษณะที่ทำให้บุคคลบรรลุถึงความเป็นผู้นำ และเป็นผู้นำที่มีประสิทธิภาพสูงสุดได้ (Oplinger et al., 2016) นอกจากนี้ยังสอดคล้องแนวคิดของ Trewatha & Newport ที่กล่าวว่าผู้นำประสบผลสำเร็จและเป็นผู้นำที่มีประสิทธิภาพได้เพราะด้วยมีทักษะทางปัญญา (Trewatha & Newport, 2012) ทั้งยังสอดคล้องกับแนวคิดของ Yukl & Michel (2006) ได้สรุปคุณลักษณะสำคัญ ความสามารถของบุคคลที่มีอิทธิพลต่อบุคคลหรือกลุ่มมีความสามารถในการใช้ศาสตร์และศิลป์ในการจูงใจให้คนอื่นคล้อยตามผู้นำได้อย่างสะดวกใจ (Yukl & Michel, 2006)

จากผลการวิจัยวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 พบว่าคุณลักษณะหัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กก่อนวัยเรียนสำคัญสูงสุดต้องมีคุณลักษณะด้านสติปัญญา สอดคล้องกับแนวคิดของ Yukl & Michel ได้สรุปคุณลักษณะสำคัญ ความสามารถของบุคคลที่มีอิทธิพลต่อบุคคลหรือกลุ่มมีความสามารถในการใช้ศาสตร์และศิลป์ในการจูงใจให้คนอื่นคล้อยตาม ทำตาม จำเป็นต้องมีคุณลักษณะที่เหมาะสมทั้งด้านความรู้ สติปัญญา มองการณ์ไกล มีคุณธรรม มีความรับผิดชอบในการบริหารจัดการองค์การ จึงเป็นศูนย์กลางของการเปลี่ยนแปลงที่ทรงความรู้ สามารถขับเคลื่อนองค์การให้ปฏิบัติตามภารกิจตามแผนงานเพื่อบรรลุเป้าประสงค์ขององค์การตามเป้าประสงค์ของสถานศึกษา (Yukl & Michel, 2006) และสอดคล้องกับแนวคิดของสต็อกดิลล์ (Stogdill) ที่กล่าวว่าคุณลักษณะของผู้นำที่ดี สติปัญญาและความสามารถ เป็นผู้ที่มีสติปัญญา เฉลียวฉลาด มีการตัดสินใจดี (Stogdill, 1950) นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับแนวคิดของมูซาอาซี (Musaazi) ที่กล่าวว่า คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของหัวหน้าสถานศึกษาหรือผู้บริหารโรงเรียน สติปัญญาดี (Musaazi, 1982) และสอดคล้องกับงานวิจัยของ Phonsom ที่ทำการศึกษาเกี่ยวกับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาตามเจตคติของครูศูนย์เครือข่ายโรงเรียนเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาที่ 1 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 7 ผลการวิจัยพบว่า โดยภาพรวม อยู่ในระดับมากที่สุด (Mean = 4.30) และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาตามเจตคติของครูอยู่ในระดับมากที่สุด คือ ด้านความรู้ สติปัญญา (Mean = 4.08) (Phonsom, 2017)

จากผลการวิจัยวัตถุประสงค์ข้อที่ 3 พบว่ารูปแบบองค์ความรู้ใหม่สำหรับหัวหน้าศูนย์ฯ คือ “MERIT MODEL” ประกอบด้วย จำเป็นต้องปฏิสัมพันธ์ด้วยศีลธรรมความดีงาม (Moral) โดยแรกเริ่มต้องตั้งเป้าประสงค์ให้บรรลุพันธกิจของศูนย์พัฒนาเด็กก่อนวัยเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร (Enlightenment) มีความรับผิดชอบทุกมิติ (Responsibility) การตัดสินใจปัญหาตามหลักโยนิโส มนสิการด้วยปัญญา (Insight Attention) และพร้อมตรวจสอบตามระบบธรรมภิบาลด้วยความโปร่งใส (Transparency) สอดคล้องกับ Boonchuay Siriked ที่กล่าวถึงความจำเป็นต้องมีสติปัญญา โดยเฉพาะสามารถเข้าใจลูกน้อง ถ้ายทอดคำสั่งแล้วสามารถนำไปใช้ได้ทันที สามารถวิเคราะห์แก้ปัญหาได้ สอดคล้องกับ หลักสัปปุริสธรรม 7 มีความคิดสร้างสรรค์ แก้ปัญหาได้ และมีภาวะผู้นำ ดังนั้นการตัดสินใจในทางการบริหารส่งผลกระทบต่อความสำเร็จของการบริหารองค์การ เพราะการตัดสินใจเป็นกระบวนการคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ข้อมูล เพื่อสร้างทางเลือก ประเมินทางเลือก และเลือกทางเลือกที่ดีที่สุด ที่จะใช้เป็นแนวทางปฏิบัติหรือดำเนินการเพื่อให้งานสำเร็จตามวัตถุประสงค์ (Boonchuay Siriked, 2022)

องค์ความรู้ใหม่

การศึกษาเรื่อง “คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของหัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กก่อนวัยเรียนในสังกัดกรุงเทพมหานคร” สร้างกรอบความรู้ ดังนี้

บทสรุป

ค่าเฉลี่ยรวมของความคาดหวัง ($\bar{X}_{I \text{ รวม}}$) มากกว่าค่าเฉลี่ยรวมของสภาพปัจจุบัน ($\bar{X}_{D \text{ รวม}}$) เท่ากับ 0.46 (4.68-4.22) และมีค่าดัชนีความต้องการจำเป็นหรือ PNI_{modified} มากที่สุด คือ คุณลักษณะด้านสติปัญญา รองลงมา ด้านความปลอดภัย ด้านคุณลักษณะทางสังคม ด้านคุณลักษณะ

ทางบุคลิกภาพ ด้านคุณลักษณะทางภูมิหลังและสังคม ด้านคุณลักษณะทางกาย และ ด้านคุณลักษณะที่เกี่ยวกับงาน ตามลำดับ สอดคล้องกับการสัมภาษณ์เชิงลึกและการเสวนากลุ่ม ส่วนองค์ความรู้ใหม่ คือ รูปแบบคุณลักษณะของหัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กก่อนวัยเรียนในสังกัดกรุงเทพมหานคร ได้แก่ “LIVE MODEL”

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. กรุงเทพมหานคร กระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องด้านการศึกษาและศูนย์พัฒนาเด็กก่อนวัยเรียน ควรมีนโยบายกำหนดสถานะภาพทางด้านอาชีพให้ปรับเหมือนกันทั่วประเทศ โดยเฉพาะสวัสดิการแห่งวิชาชีพครู เพื่อลดการเหลื่อมล้ำเพื่อให้เกิดความเท่าเทียมกันในสังคม

2. ศูนย์พัฒนาเด็กก่อนวัยเรียนในสังกัดกรุงเทพมหานคร ควรนำผลลัพธ์จากการวัดและประเมินผลหลักสูตร สถานศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษา และบุคลากรภายในศูนย์ฯ มีนโยบายให้ขึ้นลิสรัดเผยแพร่ต่อสาธารณชน ผ่านแพลตฟอร์มของราชการ กรุงเทพมหานคร และทุกศูนย์พัฒนาเด็กก่อนวัยเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร ทั้งนี้เพื่อเป็นประโยชน์ต่อผู้ปกครองที่จะได้ตัดสินใจเลือกศูนย์ฯ นำมาฝากลูกหลานเข้ารับการดูแลของศูนย์พัฒนาเด็กก่อนวัยเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร อนึ่งเพื่อเป็นประโยชน์ต่อตัวศูนย์พัฒนาเด็กก่อนวัยเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร เองที่จะได้ปรับปรุงแก้ไขและปรับตัวให้เข้ากับสังคมยุคดิจิทัล

3. ศูนย์พัฒนาเด็กก่อนวัยเรียนในสังกัดกรุงเทพมหานคร ควรนำผลลัพธ์จากการวัดและประเมินผลหลักสูตร สถานศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษา และบุคลากรภายในศูนย์พัฒนาเด็กก่อนวัยเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร ที่ได้เกณฑ์มาตรฐานจากการวัดและประเมินผลของศูนย์พัฒนาเด็กก่อนวัยเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร ระดับดีเยี่ยมนี้ให้รางวัลเพื่อเป็นขวัญกำลังใจและจูงใจให้แก่ละศูนย์พัฒนาเด็กก่อนวัยเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร เพื่อจะได้พัฒนาให้เจริญรุ่งเรืองอย่างต่อเนื่องในแต่ละภาคการศึกษา

4. กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม ควรนำผลจากการวิจัยนี้ นำมาเป็นหลักสูตรอบรมเชิงปฏิบัติการ หรือเสริมทักษะคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของหัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กก่อนวัยเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร ทั้งนี้จักเป็นประโยชน์ให้ทุกศูนย์ฯ ได้ปรับตัว เพิ่มศักยภาพและเสริมสร้าง/บูรณาการกับศูนย์ฯ เพื่อรองรับกับการเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็วของวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและการdisruption ของสังคมยุคดิจิทัล

5. ทุกศูนย์พัฒนาเด็กก่อนวัยเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร ควรมีสมาคมผู้ปกครอง และสมาคมศิษย์เก่าของศูนย์ฯ ทั้งนี้เพื่อให้เกิดการเติมเต็มและเครือข่ายที่มั่นของศูนย์ฯ นั้น อันจักเป็นประโยชน์ต่อการสร้างความเจริญรุ่งเรือง ความเชื่อมโยงระหว่างศูนย์พัฒนาเด็กก่อนวัยเรียน สังกัดกรุงเทพมหานคร ควบรวมกับ บ้าน วัด และ ชุมชน เป็นเอกภาพสานความสัมพันธ์ช่วยเหลือกันและกัน และสร้างสรรค์สังคมให้เป็นรมณีสถานเหมาะกับเด็กก่อนวัยเรียนต่อไป

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัย

คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของหัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กก่อนวัยเรียนในสังกัดกรุงเทพมหานคร เป็นการส่งเสริมแนวทางและแก้ปัญหาเกี่ยวกับหัวหน้าศูนย์ฯ และเป็นประโยชน์ทั้งบุคลากรในศูนย์ ผู้ปกครอง ชุมชน สมาคมศิษย์เก่าและผู้ปกครอง และสังคมภายนอก ได้พัฒนาเด็กก่อนวัยเรียนให้ครบทั้ง 4 ด้าน ดังรูปแบบใหม่ที่ผู้วิจัยได้ค้นพบองค์ความรู้ใหม่นี้ ผู้วิจัยจึงขอเสนอแนะเพื่อให้เกิดงานวิจัยมุมมองที่แตกต่างกันออกไป

1. การประยุกต์คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของหัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กก่อนวัยเรียนในสังกัดกรุงเทพมหานครกับหลักพรหมวิหารธรรม
2. คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของหัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กก่อนวัยเรียนในสังกัดกรุงเทพมหานครด้วยพุทธบูรณาการ
3. ศึกษาเปรียบเทียบสวัสดิการของบุคลากรศูนย์พัฒนาเด็กก่อนวัยเรียนระหว่าง ส่วนปกครองท้องถิ่น กับ กรุงเทพมหานคร
4. ศึกษาความจำเป็นในการพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของหัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กก่อนวัยเรียนในสังกัดกรุงเทพมหานคร
5. ศึกษาความเป็นไปได้ของการเปลี่ยนสถานะของอาสาสมัครเปลี่ยนเป็นข้าราชการครูภายในศูนย์พัฒนาเด็กก่อนวัยเรียนในสังกัดกรุงเทพมหานคร

เอกสารอ้างอิง

- Boonchuay Siriket et al. (2022). Sappurisdham 7 and organizational management. *MCU Hariphunchai Journal. Periscope*, (6)(2): 204-220.
- Jerajaturapornkul, P. (2017). Guidelines for Education Development in Early Childhood Level of Child Development Center attach to Chiang Dao Sub-District Administration Organization to the Standards of the National Child. *Master of Educational Administration Graduate Chaimai Rajabhat University*. (In Thai).
- Ministry of Education. (2018). *Educational management of the Child Development Center*. Bangkok: Ministry of Education. (In Thai)
- Musaazi, J. C. S. (1982). *The theory and practice of educational administration*. Macmillan Nigeria Publishers, Limited.
- Oplinger, J. et al. (2016). Making leaders: Leadership characteristics of makers and engineers in the maker community. *American Journal of Engineering Education (AJEE)*, (7)(2): 65-82.
- Phonsom, W. (2017). *Desirable Characteristics of School Administrators According to Teachers' Attitude School Network for Educational Quality Development 1, under the Office of Educational Service Area Nakhon Ratchasima Primary Education Area 7*. Bangkok: North Bangkok University.

- Sribunruang, N. (2013). Characteristics of administrators of child development centers under sub-district administrative organizations. *PhetchabunRajabhat Journal*, (15)(2): 41-48. (In Thai).
- Stogdill, R. M. (1950). Leadership membership and organization. *Psychological Bulletin*, (47)(1): 1-14.
- Trewatha, R.L. & Newport, M.G. (2012). *Management functions and behaviour*. Dallas: Business publications. (In Thai).
- Thai government gazette. (2019). *Early Childhood Development Act B.E. 2562*. Page 5. Volume 136. Section .56. n 30 April 2019. (In Thai).
- Yamane, T. (1973). *Statistics: an introduction analysis*. New York: Harper & Row.
- Yukl, G., & Michel, J. W. (2006). Proactive influence tactics and leader member exchange. *Journal of Power and influence in organizations*, (5)(2): 87-103.

